

Numizmatični vestnik. Glasilo Numizmatičnega društva Slovenije v Ljubljani 4, 1960.

V poslednji številki Numizmatičnega vestnika objavlja J. Šporn republikanski delež velike depojske najdbe iz Gračanice pri Dobouju z vso potrebno znanstveno dokumentacijo. Depo so odkrili pred vojno in je žal, kot toliko drugih spomenikov, utrpel med vojno precejšnje okrnjenje prvotne zbirke. Zanimiva in zelo pomembna pa je najdba predvsem zategadelj, ker kaže, da so krožili posebni — za barbarske dežele posebej z vtiski zaznamovani — novci vse do Hadrijana na področju obeh provinc centralnega in severnega Balkana: *Dalmatia* in *Pannonia*. Najdba je z arheološkega gledišča za nas zelo zanimiva, ker kaže na posebnosti v trgovskih odnosih v naših krajih in hkrati z depojem iz Liškega Ribiča (J. Klemenc, VHAD 16, 1955) vsiljuje zanimive rešitve o pomembnosti trgovskih potov z obal Jadrana v Posavino preko Bosne in Like. Tehni razpravi sledijo nove numizmatične najdbe, med katerimi velja omeniti oba Valensova novca iz Begunj na Gorenjskem, ki sta poslednji ostanek leta 1954 odkritega manjšega depoja. Kaže, da gre v tem primeru za isto najdbo, ki so mi jo ponujali pri izkopavanju v Bobovku pri Kranju, vendar so takrat omenili kot najdišče Vrbo in ne Begunje. Sledi sumarno omenjena večja depojska najdba follesov od Dioklecijana do Maksencija iz Vanganela pri Kopru. Ilustrativna je tudi zbirka novcev iz grobišča v Pristavi pri Trebnjem (Varstvo spomenikov 7, 1958/9, 336), ki skupaj s prej najdenim rimskim denarjem s teh parcel (NV 3, 1960, 92) že določene nakazuje datacijo samega grobišča. To pa je tudi končni namen takega minucioznega nabiranja numizmatičnih podatkov: osvetliti in postaviti časovni okvir vzpona in zatona antičnih naselbinskih objektov po naši domovini. Zato je tudi v interesu spomeniškega varstva in arheologije sploh, da vsi posredujemo podatke o novih najdbah novcev na področju Slovenije.

Peter Petru

Barbara Filarska, *Szkła starożytne, Katalog*. Warszawa 1952, 254 strani, 52 tabel.

B. Filarska, *Szkła starożytne, Elementy dekoracji w szkle*. Warszawa 1962, 112 strani, 41 tabel.

Tudi pri nas znana poljska znanstvenica Barbara Filarska nam je v prvi knjigi: Katalog rimskega stekla podala zgodovinski oris antične steklarske tehnike in obrti. Druga knjiga z istim naslovom, ki je izšla ob desetletnici prve, je posvečena problematiki okrasnih elementov na steklu, ki jo lahko zasledimo od drugega tisočletja pr. n. š. do propada rimskega cesarstva. Obe knjigi skupaj nam tako dajeta celoten pregled stekla Narodnega muzeja v Varšavi, ki je s svojim bogatim izborom bil osnova za reševanje tega problema.

Sama kolekcija obsega 355 steklenih predmetov in je sad vneme številnih privatnih zbiralcev, ki so zbrani material darovali muzeju. Med njimi sta pomembni zlasti dve kolekciji: prva je bila nabrana v letih 1900—1920 na območju Balkanskega polotoka, Carigrada in ob črnomorski obali Male Azije ter kolekcija iz konca 19. stoletja, nabrana na območju Olbije in Pantikapejia. Neredki pa so tudi predmeti iz Italije, Francije, Grčije in gornjega dela Egipta. Karakteristika celotne zbirke je v tem, da obsega največ material vzhodnega Sredozemlja. Zlasti številni so barvni balzamariji, ki nam govorijo o masovni izdelavi, o tedanjem ekonomsko-gospodarskem položaju in poznavanju tehnologije. Omenjeni stekleni predmeti so služili avtorici kot osnova za kronološko lestvico, po kateri je datirala svoj material. Glede na izdelavo in način ornamentiranja jih grupira v dve skupini. Prva je skupina 6.—4. stoletja pr. n. š., za katero so karakteristični balzamariji iz alabastra z ornamentom v obliki cik-cak in prav take manjše amfore, aryballosi in ojnohoe. Osnovna barva posod 6. stoletja je bela s temno vijoličnim okrasom, za posode 5. in 4. stoletja pa temna osnova z ornamentom svetle barve, najpogostejše bele, rumene, svetlo modre ali zelene. Drugo skupino imenuje avtorica helenistično. Oblike posod, značilne za Egipt in Sirijo, so ornamentirane po vzoru atiške keramike. Osnovna barva stekla je navadno temna, a okras svetel, navadno bel, rumen ali svetlo moder. Prvič se pojavi tudi črna barva.